

Nr 82

Memorial med förslag till besvärstadga för riksdagen och dess verk, m. m.

Genom godkännande av vad sammansatt konstitutions- och bankoutskott föreslagit i anledning av 1969 års organisationsutrednings betänkande Enkammarriksdagens förvaltnings- och personalorganisation samt motioner har riksdagen i maj 1970 beslutat att den besvärsprövning som nu åvilar bankoutskottet skall fr.o.m. år 1971 överföras på en särskild riksdagens besvärsnämnd, i den mån det inte gäller besvär i rättsfrågor som skall prövas av regeringsrätten (KBaU 1970:1). Beträffande besvär av sistnämnda slag gäller enligt lag den 5 juni 1970 om besvär över beslut av riksdagens organ (SFS 1970:279) att regeringsrätten prövar sådana besvär över beslut av riksdagens organ som enligt vad riksdagen bestämmer skall fullföljas dit samt att i fråga om dessa mål bestämmelserna om beredning och föredragning av besvärs mål i regeringsrätten äger motsvarande tillämpning (prop. 1970:23, BaU 39). Det återstår för riksdagen att i detalj bestämma i vilka fall talan mot beslut inom riksdagsförvaltningen skall föras hos regeringsrätten. De principer som i stort bör gälla därvidlag har bankoutskottet angivit i sitt utlåtande över förslaget till nyssnämnda lag.

På grundval av riksdagens sålunda fattade beslut om besvärsprövningen inom riksdagsförvaltningen framlägger bankoutskottet härmed förslag till en besvärstadga för riksdagen och dess verk, avsedd att ersätta hittillsvarande besvärbestämmelser i skilda reglementen och instruktioner m. m. samt att ge erforderliga föreskrifter om riksdagens besvärsnämnd, i den mån sådana inte förekommer i riksdagsstadgan, och om fullföljd till regeringsrätten i vissa fall.

Bestämmelser om besvärsrätt förekommer för närvarande i 6 § instruktionen för riksdagens bankoutskott, 33 § bankoreglementet, 19 § reglementet för riksgäldskontoret, 22 § reglementet för riksdagsbiblioteket, 23 § instruktionen för riksdagens ombudsmän, 16 § instruktionen för riksdagens revisorer, 8 § reglementet för Nordiska rådets svenska delegation, 15 § instruktionen för riksdagens förvaltningskontor och 35 § tjänstemannastadgan för riksdagen och dess verk. Därjämte finns vissa särskilda riksdagsbeslut om besvärsrätt vilka alltjämt bör gälla men av vilka numera endast ett torde ha praktisk betydelse, nämligen det som gäller rätt att hos bankoutskottet föra talan mot beslut av statens personalpensionsverk rörande personal vid riksdagens verk. Kungl. Maj:t har på riksdagens hemställan (BaU 1964:43) förordnat om sådan besvärsrätt, och denna har sedermera (1967) utvidgats till att också avse beslut rörande personal inom den inre riksdagsförvaltningen.

Någon egentlig materiell förändring av besvärsrättens omfattning är inte avsedd att genomföras vid detta tillfälle. Ett par punkter, där förslaget innebär modifikationer av vad nu gäller, bör dock påpekas.

Sedan flertalet av ifrågavarande besvärsmålsbestämmelser fick sin nuvarande utformning med giltighet från 1966 års början — då statstjänstemannalagen trädde i kraft — har en viss oklarhet kunnat råda beträffande överklagbarheten av vissa beslut om avtalsbara anställningsvillkor, i den mån besvärsrätten inte, såsom fallet är beträffande riksdagens förvaltningskontor och fullmäktige i riksgäldskontoret, gäller alla myndighetens beslut rörande enskild person. Med anledning härav har i 2 § andra stycket angivits att talan såvitt gäller samtliga berörda myndigheter får föras, utom mot beslut som grundar sig på statstjänstemannalagen eller bestämmelser som meddelats med stöd av denna, också mot beslut om avtalsbart anställningsvillkor, detta dock blott i den mån hinder inte föreligger enligt lagen den 3 juni 1965 (nr 276) om inskränkning i rätten att föra talan mot offentlig arbetsgivares beslut. Denna lag föreskriver att arbetstagare ej får föra talan mot offentlig arbetsgivares beslut, om han eller arbetstagarförening som han tillhör äger väcka talan i saken vid arbetsdomstolen eller i dess ställe inför skiljemän.

Påpekas bör också att, med hänsyn till möjligheten att delegera beslutanderätt inom de berörda myndigheterna, talan anges kunna föras ej blott mot beslut av fullmäktige i riksbanken, styrelsen för riksdagsbiblioteket osv. utan också mot beslut som tjänsteman hos någon av de ifrågavarande myndigheterna fattat på myndighetens vägnar.

Vad gäller kompetensfördelningen mellan regeringsrätten och riksdagens besvärsnämnd föreslås (3 §) de regler gälla som utskottet förutskickade i sitt ovan nämnda utlåtande i anledning av förslaget till lag om besvär över beslut av riksdagens organ. Regeringsrätten bör sålunda pröva mål som gäller disciplinär bestraffning, avstängning från tjänstgöring och skiljande från allmän tjänst eller därmed jämförligt uppdrag annorledes än i samband med förflyttning (jämför 2 § 17 mom. fjärde stycket regeringsrättslagen) samt mål enligt tryckfrihetsförordningen om utlämnande av allmän handling (jämför 2 § 19 mom. regeringsrättslagen). Över beslut av annat slag skall besvär anföras hos riksdagens besvärsnämnd, även om besvärsprovningen i motsvarande fall inom den Kungl. Maj:t underställda statsförvaltningen skulle ankomma på regeringsrätten. Besvärskommittén bör också pröva beslut av statens personalpensionsverk i pensionsärenden som avser anställningshavare hos riksdagen och dess verk.

Föreskrifterna om beräkning av besvärstid i visst fall (4 §) motsvarar vad som nu gäller i ämnet enligt flertalet av de ifrågavarande författningarna. Likaså gäller redan — med undantag för besvär enligt 35 § tjänstemannastadgan för riksdagen och dess verk — att besvär skall inges till beslutsmyndigheten, vilket nu föreslås bli regel (5 §).

Sammansatta konstitutions- och bankoutskottet föreslog att riksdagens besvärsnämnd utom ordföranden skulle ha fyra ledamöter i stället för två såsom 1969 års organisationsutredning förordade. I stadgeförslaget drar bankoutskottet konsekven-

serna av riksdagens bifall till sammansatta utskottets förslag. Med hänsyn till det ökade antalet ledamöter, som motiverar regeln om beslutförhet när ordföranden och hans ställföreträdare samt tre övriga ledamöter eller suppleanter är närvarande, bör det vara till fyllest att en suppleant utses för varje ledamot. Utskottet vill i detta sammanhang understryka vikten av kontinuitet i besvärnsnämndens arbete; önskvärt är att nämnden så långt möjligt får fungera med den ordinarie personuppsättningen.

En förutsättning härför är att jävssituationer förebyggs. Det är således angeläget att till ledamöter och suppleanter i besvärnsnämnden inte utses personer som i egenskap av fullmäktige, styrelseledamöter etc. tillhör organ vilkas beslut erfarenhetsmässigt med icke helt obetydlig frekvens överklagas hos besvärmyndigheten.

Organisationsutredningen förordade att alla besvärnsnämndens ledamöter skulle gottgöras genom ett årsarvode. Utskottet finner det emellertid lämpligare att ersättningen till de inom riksdagen valda ledamöterna utgår i form av sammanträdesarvoden. Ordföranden — som skall väljas utanför riksdagen och som skall inneha eller ha innehaft domarämbete — bör utöver sammanträdesarvoden erhålla särskilt årsarvode för sitt arbete inom besvärnsnämnden.

Till de inom riksdagen valda ledamöterna bör utanför sessionstid kunna utgå rese- och traktamentsersättning enligt allmänna resereglementet vid inställelse till sammanträde med besvärnsnämnden. Sådan ersättning bör också kunna utgå till ordföranden om han vistas på annan ort i landet. Härvidlag bör den ordning gälla som eljest tillämpas inom riksdagen; några särskilda bestämmelser i ämnet synes inte erforderliga.

Beträffande besvärnsnämndens verksamhet förutsätter utskottet att den kommer att bygga vidare på den praxis som utvecklats vid bankoutskottets prövning av besvärssärenden; härvidlag erinras om den PM om besvärssärenden hos bankoutskottet som är fogad som bilaga 5 till 1969 års organisationsutrednings betänkande Enkammarriksdagens förvaltnings- och personalorganisation (KBaU 1970:1).

Förslag till ändring i eller upphävande av de ovannämnda, nu gällande besvärssbestämmelserna i författningar avseende riksdagen och dess verk framlägger utskottet i sina memorial nr 83, 85, 86 och 90. Om upphävande av den i 35 § tjänstemannastadgan för riksdagen och dess verk intagna besvärssbestämmelsen kommer utskottet att enligt givet bemyndigande själv besluta.

Besvär som före 1970 års slut anförts hos bankoutskottet men som utskottet inte hunnit pröva bör överlämnas till besvärnsnämnden för avgörande. Detta anges i en övergångsbestämmelse. Såsom övergångsbestämmelse har också — i anslutning till vad Kungl. Maj:t hemställt i propositionen 1970:151 och vad utskottet i anledning därav uttalat i sitt av riksdagen godkända utlåtande 1970:66 — intagits föreskrift att talan inte får föras mot riksgäldskontorets beslut angående förtidsinlösen av vissa obligationer. Denna inskränkning i besvärsrätten får aktualitet blott under begränsad tid.

I anslutning till vad ovan anförts om prövning av besvär rörande utlämnande av allmän handling vill utskottet erinra om vad 1969 års organisationsutredning i sitt

nyssnämnda betänkande (s. 37) anförde om ärenden som innebär hänvändelse till bankoutskottet i dess egenskap av överordnad myndighet för riksbanken, riksgäldskontoret eller annan till riksdagsförvaltningen hörande myndighet med begäran att utskottet skall lämna tillstånd till utlämnande av hemlig handling. Sådana ärenden, vilka inte i teknisk mening är besvärärenden, handläggs inom den Kungl. Maj:t underställda statsförvaltningen i sista instans av Kungl. Maj:t i statsrådet och borde enligt organisationsutredningens mening för riksbankens och riksgäldskontorets del alltjämt prövas av bankoutskottet. Efter övergång till den föreslagna nya utskottsorganisationen övertas denna uppgift såvitt gäller riksbanken av finansutskottet enligt stadgande i 31 § sekretesslagen i ändrat skick (SFS 1970:282); det samma bör gälla i fråga om riksgäldskontoret. Ärenden av här nämnt slag som avser andra riksdagens verk samt riksdagens förvaltningskontor bör handläggas av konstitutionsutskottet. Några ytterligare författningsföreskrifter i ämnet torde inte böra utfärdas. I sammanhanget kan antecknas att ett dispensärende av här nämnt slag avseende riksbanken prövats av bankoutskottet 1970 (BaU:s protokoll 17 mars 1970, § 5).

Utskottet hemställer

A. att riksdagen antar besvärstadga för riksdagen och dess verk enligt *bilaga*;

B. att riksdagen hos Kungl. Maj:t hemställer om förordnande att besvär över statens personalpensionsverks beslut i pensionsärende avseende tjänsteman hos riksdagen och dess verk får anföras hos riksdagens besvärsnämnd;

C. att riksdagen godkänner vad utskottet anført om prövning av vissa ärenden rörande utlämnande av hemlig handling.

Stockholm den 10 december 1970

På bankoutskottets vägnar

C. G. REGNÉLL

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar Ståhle (s), Åke Larsson (s), Palm (s), Åkerlund (m), Nils Theodor Larsson (cp), Annerås (fp) och Brundin (m);

från a n d r a kammaren: herrar Regnéll (m), Franzén i Motala (s), Bengtsson i Landskrona (s), Börjesson i Glömminge (cp), Rask (s), Fridolfsson i Rödeby (s), Löfgren (fp) och Stridsman (cp).

Förslag
till
Besvärstadga
för riksdagen och dess verk

1 §

Över beslut som fattats av

- a) riksdagens förvaltningsstyrelse eller förvaltningskontor,
- b) fullmäktige i riksbanken,
- c) fullmäktige i riksgäldskontoret,
- d) styrelsen för riksdagsbiblioteket,
- e) riksdagens ombudsmän,
- f) riksdagens revisorer,
- g) Nordiska rådets svenska delegation

eller av tjänsteman hos här nämnd myndighet på myndighetens vägnar får besvär anföras i den utsträckning och i den ordning som sägs nedan.

2 §

Talan får föras

såvitt gäller samtliga myndigheter: mot beslut som grundar sig på statstjänstemannalagen eller bestämmelser som meddelats med stöd av lagen och — om hinder ej föreligger enligt lagen den 3 juni 1965 (nr 276) om inskränkning i rätten att föra talan mot offentlig arbetsgivares beslut — över beslut om avtalsbart anställningsvillkor,

såvitt gäller annan myndighet än riksdagens ombudsmän: mot beslut som innefattar vägran att utlämna allmän handling,

såvitt gäller fullmäktige i riksbanken: mot beslut som grundar sig på 25 § eller 26 § bankoreglementet,

såvitt gäller riksdagens förvaltningsstyrelse eller förvaltningskontor och fullmäktige i riksgäldskontoret: därjämte mot annat beslut som rör enskild person.

Talan får dock icke föras mot beslut om tillsättning av tjänst på löneplan C hos riksdagens kammare eller utskott.

3 §

Av regeringsrätten prövas besvär över beslut som

- a) gäller disciplinär bestraffning, avstängning från tjänstgöring eller skiljande från tjänst eller därmed jämförligt uppdrag annorledes än i samband med förflyttning, eller
- b) innefattar vägran att utlämna allmän handling.

Besvär över annat beslut prövas av riksdagens besvärsnämnd.

Besvärsnämnden prövar även besvär över beslut av statens personalpensionsverk i pensionsärende som avser anställningshavare hos riksdagen och dess verk.

4 §

Besvärstiden beräknas beträffande sådant beslut om tjänstetillsättning, som tillkännages genom anslag, från den dag då beslutet anslogs.

5 §

Besvär inges till beslutsmyndigheten, som har att jämte eget yttrande så snart ske kan överlämna besvären till besvärsmyndigheten.

6 §

Riksdagens besvärsnämnd består av ordförande, som skall inneha eller ha innehaft domarämbete och ej vara ledamot av riksdagen, och fyra övriga ledamöter, valda inom riksdagen.

Val av ledamöter i besvärsnämnden förrättas för en tid av tre år och gäller till dess nytt val ägt rum. Ordföranden väljs i den ordning som i 33 § 1 mom. riksdagsordningen anges för val av talman.

Enligt samma grunder utses en ställföreträdare för ordföranden och en suppleant för envar av övriga ledamöter.

Avgår ordföranden eller hans ställföreträdare eller annan ledamot eller suppleant före valperiodens slut, anställs nytt val för den tid som återstår av perioden.

Besvärsnämnden är beslutför när ordföranden eller hans ställföreträdare samt tre övriga ledamöter eller suppleanter är närvarande.

7 §

Besvärsnämnden förordnar sekreterare åt sig och beslutar om arvode åt denne. Sekreteraren bereder ärenden som skall behandlas av nämnden och för protokoll vid nämndens sammanträden.

Besvärsnämnden får härutöver anlita särskild expertis.

8 §

Till ledamot och suppleant i besvärsnämnden utgår arvode med sjuttiofem kronor för bevisstat sammanträde. Till ordföranden utgår därutöver ett arvode av 3 000 kronor för år.

Denna stadga träder i kraft den 1 januari 1971.

Övergångsbestämmelser:

1. Besvär som anförts hos bankoutskottet men vid 1970 års utgång icke slutligt prövats av utskottet överlämnas till riksdagens besvärsnämnd.
2. Talan får icke föras mot beslut av fullmäktige i riksgäldskontoret angående förtidsinlösen av obligationer som utgetts av svenska staten under åren 1934—1953 (prop. 1970: 151, BaU 66).